Rycerstwo

Polskie

SPIS
Rycerstwa Polskiego

walczącego z Janem III. pod Wiedniem

oraz

Szyk Bojowy

Wojsk Polskich i sprzymierzonych

dnia 12 Września 1683 r.

Na pamiątkę dwóchsetnéj rocznicy obchodu
zwycięztwa pod Wiedniem

wydał

B. T.

**Z portretem Króla Jana, tablicą szyku bojowego,
tablicą herbów rycerstwa i planem bitwy Wiedeńskiéj.**

POZNAŃ.
Nakładem Księgarni Katolickiéj.
1883.

Jan III. Sobieski

Król Polski i Obrońca Chrześcijaństwa.

Od wydawcy.

Spis nazwisk, jaki tutaj podajemy nie obejmuje bynajmniéj całéj liczby Rycerstwa Polskiego, które walczyło z Sobieskim w owéj pamiętnéj bitwie; jest to tylko cząstka owych wojaków, gdyż miał ich Sobieski pod Wiedniem około 30,000. — O ile nam wiadomo nie podano dotąd nigdzie spisu podobnego. Aby przeto zachować imiona choćby tak drobnéj liczby sławnych Rycerzy od zaguby, wypisujemy niżéj 480 nazwisk osób, należących do Wyprawy Wiedeńskiéj i spodziewamy się, że każdy z przyjemnością odczyta ten szereg walecznych mężów, którzy się przyczynili do sławnego zwycięztwa, a którego dwóchsetną rocznicę z takim zapałem święci dziś Polska cała.

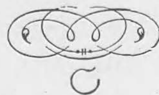
Spis ten wymieniony w życiorysie Ostrowskiego, wyjęty jest ze starego rękopisu noszącego następujący tytuł:

„*Summaryusz imion i nazwisk herbowych, waleczników żyjących, rannych lub zabitych, pod-*

czas niesłychanéj wiktoryi wiedeńskiéj in septembre anno domini 1683; o których zasięgaliśmy wiadomości od naocznych świadków, a których poczet w porządku abecadłowym zapisujemy, ad perpetuam rei memoriam.“

Pisownią nazwisk — imion i herbów zachowujemy wiernie, bez najmniejszych poprawek.

Prócz tego podajemy z pamiątek X. Kluczyckiego opis szyku bojowego w jaki Sobieski całe polskie i obce wojsko przed bitwą ustawił, oraz wypisujemy liczbę całego wojska chrześcijańskiego, podawaną przez różnych historyków tak nowoczesnych jak i spółecznych.

Spis Rycerstwa Polskiego

walczącego z Janem III. pod Wiedniem

dnia 12 Września 1683 r.

Abrahamowicz Stanisław, herbu Jastrzębiec.
Aksak Marek, h. Akszak.
Alexandrowicz Benedykt, h. Kosy.
Bałaban Alexander, h. Korczak.
Barczewski Jan, h. Samson.
Bidziński Stefan, h. Janina.
Bielecki Stanisław, h. Janina.
Bielecki Marcin, h. Roch-drugi.
Billewicz Teodor, h. Mogiła.
Biszpink Teofil, h. Biszpink.
Błeszyński Baltazar, h. Oksza.
Bobola Zygmunt, h. Leliwa.
Bogusz Marcin, h. Półkozic.
Boratyński Stanisław, h. Korczak.
Borch Fabian, h. Trzy-kruki.
Borkowski Ludwik, h. Junosza.
Bouffał Zygmunt, h. Kościesza.
Breza Adam, h. Breza.
Brzechffa Gabryel, h. Jastrzębiec.

Bukar Waleryan, h. Bukar.
Butler Jan, h. Butler.
Bujnicki Jan-Kazimierz, h. Łabędź.
Bystrzanowski Jan, h. Sokala.
Charczewski Jan, h. Cholewa.
Charewicz Kazimierz, h. Sas.
Chełchowski Wojciech, h. Lubicz.
Chełmski Marcyan, h. Ostoja.
Chodźko-Boreyko Eliasz, h. Kościesza.
Chomiński Stanisław, h. Pobóg.
Chrapowicki Krzysztof, h. Gozdawa.
Chreptowicz Michał, h. Odrowąż.
Chrząszcz Kazimierz, h. Salamandra.
Cichnicki Andrzej, h. Pokora.
Ciechanowiecki Nikodem, h. Dąbrowa.
Cieciszowski Kazimierz, h. Roch-drugi.
Cielecki Ludwik, h. Zaremba.
Cieński Marcin, h. Pomian.
Cieszkowski Teodor, h. Dołęga.
Czacki Wojciech, h. Świnka.
Czaplic Marcin, h. Kierdeya.
Czapliński Jan, h. Drogosław.
Czapski Jan-Chryzostom, h. Leliwa.
Czarnecki Marcin-Seweryn, h. Prus-trzeci.
Czarniecki Stefan-Stanisław, h. Łodzia.
Czarnkowski Władysław, h. Nałęcz.
Czajkowski Adam, h. Dębno.

Czeczel Jerzy, h. Jelita.
Czerkas Jan, h. Jelita.
Czerny Michał, h. Nowina.
Darowski Zygmunt, h. Ślepowron.
Dederko Antoni, h. Dederkały, vel Ypsilanti.
Denhoff Władysław, h. Denhoff.
Denhoff Henryk, h. Denhoff.
Denhoff Ernest, h. Denhoff.
Długosz Michał, h. Wieniawa.
Dmóchowski Jan, h. Pobóg.
Dobczyc Jan, h. Srzeniawa.
Domaradzki Alexander, h. Gryf.
Dubina Stanisław, h. Zagłoba.
Dyakowski Mikołaj, h. Trąby.
Dyamentowski Samuel, h. Drya.
Działyński Zygmunt, h. Ogończyk.
Dzirytt Piotr, h. Jelita.
Eydziatowicz Stanisław, h. Łuk-napięty.
Eysymont Leon, h. Korab'.
Felkersamb Frydryk, h. Felkersamb.
Felkersamb Otton, h. Felkersamb.
Fink Zbigniew, h. Ostoja.
Firley Samuel, h. Lewart.
Frąckiewicz Gedeon, h. Brodzic.
Fryczyński Leopold, h. Pobóg.
Gałecki Jan, h. Junosza.
Gałecki Franciszek, h. Junosza.

Gałęzowski Jan, h. Tarnawa.
Galimski Jan-Władysław, h. Rawicz.
Gawroński Jan, h. Rola.
Giedroyć Samuel, h. Hipocentaur-Poray.
Giżycki Jan, h. Gozdawa.
Glinka Franciszek, h. Biała.
Gniński Jan, h. Trach.
Godebski Andrzej, h. Godziemba.
Godlewski Jan, h. Gozdawa.
Golański Jan, h. Jastrzębiec.
Gołuchowski Alexander, h. Leliwa.
Gorajski Jan, h. Korczak.
Gordon Jan, h. Gordon.
Górecki Tomasz, h. Jastrzębiec.
Górski Samuel, h. Pobóg.
Gorzkowski Jan, h. Tarnawa.
Gosiewski Maciej, h. Buyny.
Gozimirski Franciszek, h. Bończa.
Grabiński Jan, h. Pomian.
Grabowski Andrzej-Teodor, h. Zbicwicz.
Grocholski Remigian, h. Topór.
Grochowski Felicyan, h. Junosza.
Grzymała Jakób, h. Grzymała.
Gulcz Joachim, h. Gulcz.
Gurowski Jan, h. Wezele.
Guttry Jerzy, h. Sas.
Haraburda Michał, h. Abdank.

Hiż Wilhelm, h. Jeż.
Hołownia Alexander, h. Hołownia.
Hondorf Jan-Krzysztof, h. Hondorf.
Horaim Jan, h. Srzeniawa.
Hurko Alexander, h. Hurko.
Husarzewski Łukasz, h. Prus i Sas.
Jabłonowski Stanisław, h. Prus-trzeci.
Jakubowicz Stanisław, h. Topór.
Jankowski Kazimierz, h. Nowina.
Jarocki Władysław, h. Rawicz.
Jarzyna Stanisław, h. Trzaska.
Jaskulski Wojciech, h. Leszczyc.
Jerzmanowski Wojciech, h. Dołęga.
Jesman Damian, h. Korczak.
Jordan Adam, h. Trąby.
Judycki Antoni, h. Radwan.
Jundziłł Krzysztof, h. Łabędź.
Juraha Piotr-Samuel, h. Kotwicz.
Iwanicki Marcyan, h. Pełnia.
Kalinowski Jakób, h. Kalina.
Kamieniecki Michał, h. Piława.
Kamieński Paweł, h. Ślepowron.
Karnicki Jan, h. Kościesza.
Karwowski Józef, h. Pnieżnia.
Kaszewski Zacharyasz, h. Janina.
Kątski Marcin, h. Brochwicz.
Kiełpsz Jerzy, h. Poray.

Kimbar Krzysztof, h. Siekierz.
Kleszczyński Maciej, h. Gryf.
Kniaziewicz Piotr, h. Murdelio.
Kociełł Michał-Bogusław, h. Pelikan.
Kołaczkowski Hieronim, h. Abdank.
Kołakowski Antoni, h. Kościesza.
Kołłątaj Piotr, h. Kotwica.
Kołyszko Józef, h. Denis.
Komar Michał, h. Komar.
Komorowski Michał, h. Korczak.
Konarski Jerzy, h. Gryf.
Kończa Mateusz, h. Ogończyk.
Kondratowicz Kazimierz-Władysław, h. Syrokomla.
Konopka Andrzej, h. Nowina.
Konopka Wojciech, h. Nowina.
Kopeć Mikołaj, h. Kroje.
Korff Marcin, h. Gozdawa.
Korsak Jan, h. Korsak.
Koryciński Franciszek, h. Topór.
Korzeniowski Mikołaj, h. Nałęcz.
Kos Jan, h. Kos.
Kościałkowski Jerzy, h. Syrokomla.
Kościuszko Franciszek, h. Roch-trzeci.
Kosiłowski Jan, h. Jastrzębiec.
Kossakowski Mikołaj, h. Korwin.
Koziełł Jan, h. Koziełł.

Kozietulski Jan, h. Abdank.
Kożuchowski Alexander, h. Doliwa.
Krasicki Kazimierz, h. Rogala.
Krasiński Wojciech, h. Korwin.
Krejcz Andrzej, h. Kreutz.
Krosnowski Jan, h. Junosza.
Kublicki Stefan, h. Xiężyc i Miecz.
Kulesza Alexander, h. Ślepowron.
Lanckoroński Franciszek, h. Zadora.
Lasocki Jan, h. Dołęga.
Ledóchowski Felicyan, h. Szaława.
Ledóchowski Kazimierz, h. Szaława.
Lenkiewicz Marcin, h. Pobóg.
Leski Stanisław, h. Dołęga.
Leszczyński Rafał, h. Wieniawa.
Leszczyński Wacław, h. Wieniawa.
Lezeński Jacek, h. Nałęcz.
Lichtfus Henryk, h. Niedźwiedź-biały.
Lipnicki Stanisław, h. Hołobóg.
Lipski Alexander-Felix, h. Łada.
Lubomirski Hieronim-August, h. Srzeniawa.
Lużecki Stanisław-Karol, h. Lubicz.
Łącki Eliasz, h. Korzbóg.
Łącki Jan, h. Korzbóg.
Łączyński Andrzej, h. Nałęcz.
Łączyński Floryan, h. Nałęcz.
Łada Andrzej, h. Łada.

Łaszcz Alexander, h. Prawdzic.
Łaźniński Stanisław, h. Jelita.
Łęski Wojciech, h. Janina.
Łoś Władysław, h. Dąbrowa.
Łuszczewski Bazyli, h. Nałęcz.
Madaliński Kazimierz, h. Larisz.
Makowiecki Rafał, h. Pomian.
Mąkolski Piotr-Antoni, h. Gryf.
Małachowski Franciszek, h. Nałęcz.
Malczewski Michał, h. Godziemba.
Maliszewski Michał, h. Godziemba.
Massalski Jerzy, h. Massalsk.
Matczyński Marek, h. Jastrzębiec.
Medeksza Dominik, h. Lis.
Miączyński Atanazy, h. Suche-kownaty.
Mickiewicz Dawid, h. Nałęcz.
Mielżyński Maciej, h. Nowina.
Miklaszewski Hieronim, h. Ostoja.
Mikorski Franciszek, h. Poray.
Minor Kazimierz, h. Półkozic.
Mleczko Piotr, h. Doliwa.
Młocki Stanisław, h. Prawdzic.
Modrzewski Andrzej, h. Rola.
Modrzejowski Krzysztof, h. Ostoja.
Mokronoski Kazimierz, h. Bogorya.
Morawski Stanisław, h. Nałęcz.
Morski Zygmunt, h. Topór.

Morsztyn Stanisław, h. Leliwa.
Morsztyn Floryan, h. Leliwa.
Morykoni Scypion, h. Miconi.
Mostowski Bohdan, h. Dołęga.
Moszyński Marcin, h. Nałęcz.
Motowidło Samuel, h. Prus-pierwszy.
Możejko Alexander, h. Łabędź.
Mroczek Władysław, h. Srzeniawa.
Mycielski Andrzej, h. Dołęga.
Myśliszewski Jan, h. Jastrzębiec.
Myszkowski Adam, h. Jastrzębiec.
Nadolski Stanisław, h. Roch-pierwszy.
Nakwaski Stanisław, h. Prus-drugi.
Naramowski Waleryan, h. Łodzia.
Narbutt Franciszek, h. Trąby.
Naruszewicz Kazimierz, h. Wadwicz.
Nasiłowski Franciszek, h. Jastrzębiec.
Niczaj Bazyli, h. Pobóg.
Niedziałkowski Ignacy, h. Rawicz.
Niedźwiecki Stefan, h. Ogończyk.
Niegolewski Maciej, h. Grzymała.
Nielepiec Andrzej, h. Prus-pierwszy.
Niemcewicz-Ursyn Andrzej, h. Rawicz.
Niemojewski Maciej, h. Szeliga.
Niepokojczycki Jan, h. Pociej.
Niesiołowski Kazimierz, h. Korzbóg.
Niewiarowski Jan, h. Półkozic.

Niszczycki Paweł, h. Prawdzic.
Nosarzewski Wojciech, h. Dołęga.
Nowoszycki Samuel, h. Nowina.
Oborski Karol, h. Roch-drugi.
Obuchowicz Michał, h. Obuchowicz.
Odolski Jan-Kazimierz, h. Korwin.
Odrowąż Michał, h. Odrowąż.
Odyniec Kazimierz, h. Odyniec.
Okuszko Kazimierz, h. Radwan.
Ogiński Jan z Kozielska, h. Brama.
Okuń Maciej, h. Belina.
Olszewski Stefan, h. Ślepowron.
Opaliński Piotr, h. Łodzia.
Oraczewski Adam, h. Szreniawa.
Orański Aleksander, h. Kościesza.
Orda Samuel, h. Ostoja.
Orłowski Dominik, h. Lubicz.
Orzeszko Stanisław, h. Korab'.
Oskierka Piotr, h. Murdelio.
Ośmiałowski Jakób, h. Trąby.
Ostrowski Jan II, h. Rawicz.
Oziębłowski Stanisław, h. Radwan.
Pac Mikołaj, h. Gozdawa.
Pakosz Jan, h. Prawdzic.
Papieski Paweł, h. Gryf.
Pasek Jan, h. Doliwa.
Paszkowski Konstanty, h. Zadora.

Pawsza Mikołaj, h. Leliwa.
Pełka Krzysztof, h. Janina.
Piechowski Łukasz, h. Monsztern.
Piekarski Piotr, h. Topór.
Pietruski Marcin, h. Starykoń.
Pisanka Szymon, h. Prus-trzeci.
Plater Jan Andrzéj, h. Broël-Plater.
Plichta Teodor, h. Półkozic.
Pociej Ludwik, h. Waga.
Podleski Stanisław, h. Poray.
Podolski Franciszek, h. Nałęcz.
Podoski Józef, h. Junosza.
Polanowski Aleksander, h. Pobóg.
Połubiński Konstanty, h. Jastrzębiec.
Poniatowski Franciszek, h. Ciołek.
Poniński Władysław, h. Łodzia.
Potocki Samuel, h. Janina.
Potocki Stanisław, h. Piława.
Potocki Feliks Kazimierz, h. Piława.
Potocki Aleksander, h. Piława.
Potocki Andrzéj, h. Piława.
Potocki Dominik, h. Piława.
Potrykowski Hieronim, h. Papczyca.
Potulicki Jan, h. Grzymała.
Poźniak Stanisław, h. Poźniak.
Prozor Jan, h. Prozor.
Prusinowski Jakób, h. Topór.

Pruszkowski Jan, h. Łzawa.
Przeciszewski Stanisław, h. Grzymała.
Przeździecki Krzysztof, h. Roch trzeci.
Przyborowski Adam, h. Abdank.
Przybysławski Kazimierz, h. Lubicz.
Przyjemski Władysław, h. Rawicz.
Przyłuski Aleksander, h. Ślepowron.
Pułaski Franciszek, h. Ślepowron.
Puzyna Andrzéj z Kozielska, h. Oginiec.
Raczkowski Adam, h. Prus pierwszy.
Raczyński Piotr, h. Nałęcz.
Radecki Mikołaj, h. Godziemba.
Radomicki Stefan, h. Kotwitz.
Radoński Adam, h. Łada.
Radzimiński Maciéj, h. Lubicz.
Radziwiłł Stanisław, h. Trąby.
Rahoza Dymitr, h. Szreniawa.
Reyten Michał, h. Reyten.
Rodziewicz Marcin, h. Łuk napięty.
Rokosz Samuel, h. Ostoja.
Romer Szymon, h. Jelita.
Romer Mateusz, h. Scipio.
Ronczkowski Jan, h. Leliwa.
Rościszewski Jakób, h. Junosza.
Rostworowski Anarzéj, h. Nałęcz.
Rotaryusz Jan Wilhelm, h. Gryf.
Rozdrażewski Jan Franciszek, h. Doliwa.

Rubinkowski Wojciech, h. Poray.
Rubinkowski Hieronim, h. Poray.
Rubinkowski Ambroży, h. Poray.
Rubinkowski Jakób Kazimierz h. Poray.
Rudnicki Stanisław, h. Lubicz.
Rudomina Tomasz, h. Trąby.
Rudzki Walenty, h. Wężyk.
Rulikowski Stanisław, h. Korab'.
Rupniewski Wojciech, h. Szreniawa.
Ruszczyc Jerzy Roman, h. Poray.
Rybiński Jan, h. Radwan.
Rykowski Aleksander, h. Doliwa.
Rymsza Wincenty, h. Gozdawa.
Rzewuski Michał Floryan, h. Krzywda.
Rzyszczewski Kazimierz, h. Pobóg.
Sakowicz Jan, h. Korwin.
Sanguszko Jan Władysław, h. Pogonia.
Sapieha Franciszek, h. Lis.
Sawicz Stanisław, h. Sulima.
Scipion Jan, h. Scipio.
Sędzimir Franciszek, h. Ostoja.
Sielawa Paweł, h. Sielawa.
Siemianowicz Andrzéj, h. Radwan.
Siemieński Adam, h. Dąbrowa.
Siemieński Konstanty, h. Dębno.
Siemiginowski Jerzy, h. Sas.
Sieniawski Mikołaj Hieronim, h. Leliwa.

Sierakowski Jan, h. Ogończyk.
Siesicki-Dowmont Michał, h. Bawolagłowa.
Skarbek Krzysztof, h. Abdank.
Skirmunt Walenty, h. Przyjaciel.
Skotnicki Michał, h. Bogorya.
Sławogórski Szymon, h. Kościesza.
Śliwicki Józef, h. Jelita.
Slizień Stefan, h. Ślizień.
Słuszka Józef Bogusław, h. Ostoja.
Smarzewski Wojciech, h. Prawdzic.
Sobieski Jakób, h. Janina, królewicz.
Sobieski Jan, h. Janina, cześnik koronny.
Sobieszczański Waleryan, h. Nałęcz.
Sobolewski Stefan, h. Ślepowron.
Sokolnicki Piotr, h. Nowina.
Sołłohub Jan, h. Syrokomla.
Sołtan Hieronim, h. Syrokomla.
Sołtyk Remigiusz, h. Sołtyk.
Sopoćko Stanisław, h. Syrokomla.
Sowiński Walenty, h. Sowa.
Stadnicki Wiktor, h. Szreniawa.
Staniszewski Szczęsny, h. Pobóg.
Steblecki Andrzéj, h. Ostoja.
Stetkiewicz Marcyan, h. Kościesza.
Struś Andrzéj, h. Korczak.
Strzałkowski Remigian, h. Prawdzic.
Strzembosz Filip, h. Jastrzębiec.

Strzemeski Jan, h. Lubicz.
Suchodolski Franciszek, h. Pobóg.
Suffczyński Kazimierz, h. Szeliga.
Sulistrowski Michał, h. Lubicz.
Świderski Stanisław, h. Ślepowron.
Swidziński Andrzéj, h. Półkozic.
Święcki Jan Antoni, h. Ślepowron.
Świejkowski Szymon, h. Trzaska.
Świrski Jan, h. Szaława.
Syruć Krzysztof, h. Doliwa.
Szadurski Jakób, h. Ciołek.
Szczuka Wacław, h. Grabie.
Szczurowicki Jan, h. Korab'.
Szczytt Krzysztof, h. Radwan.
Szeluta Teodor, h. Kalwarya.
Szembek Franciszek, h. Schoenbeck.
Szemioth Mikołaj Kazimierz, h. Łabędź.
Szepielowski Aleksandnr, h. Ślepowron.
Szeptycki Teodor, h. Szeptyki.
Szukszta Jan, h. Pobóg.
Szumlański Damian, h. Korczak.
Szumski Kazimierz, h. Jastrzębiec.
Szujski Jerzy, h. Pogonia.
Szyszko Jan, h. Dołęga.
Taczanowski Andrzéj, h. Jastrzębiec.
Talwosz Andrzéj, h. Łabędź.
Tański Mateusz, h. Nałęcz.

Tarło Stanisław, h. Leliwa.
Tęgoborski Stanisław, h. Szreniawa.
Tołoczko Andrzéj, h. Pobóg.
Trepka-Nekanda Kacper, h. Topór.
Trzciński Adam, h. Ślepowron.
Trzciński Józef, h. Ślepowron.
Trzciński Mikołaj, h. Ślepowron.
Trzciński Andrzej, h' Ślepowron.
Trzciński Franciszek, h. Ślepowron.
Trzebuchowski Jan, h. Ogończyk.
Trzecieski Jan Wojciech, h. Strzemię.
Tuchołka Jan Franciszek, h. Korzbóg.
Tuczyński Stanisław, h. Tuczyn.
Tur Stanisław, h. Kownia.
Turkułł Bazyli, h. Ostoja.
Tyszkiewicz Eustachy, h. Leliwa.
Tyzenhauz Andrzej, h. Bawół.
Uleniecki Floryan, h. Przerowa.
Umiński Kazimierz, h. Cholewa.
Urbanowski Jan, h. Prus.
Urbański Wojciech, h. Nieczuja.
Ustrzycki Jan, h. Przestrzał.
Uwiliński Marcin, h. Rogala.
Walewski Konstanty, h. Roch drugi vel Kolumna.
Wapowski Konstanty Zefiryn, h. Nieczuja.
Warszycki Aleksander, h. Ślepowron.

Wereszczaka Paweł, h. Lis.
Wessel Stanisław, h. Rogala.
Wielhorski Jan Kazimierz, h. Kierdey.
Wielopolski Franciszek, h. Starykoń.
Wieszczycki Adam, h. Grzymała.
Wilczek Paweł, h. Mądrostki.
Wilczkowski Władysław, h. Jelita.
Wilga Balcer, h. Bończa.
Wilkoński Michał, h. Odrowąż.
Wisłouch Franciszek, h. Odyniec.
Wiśniowiecki Konstanty, h. Korybut.
Wiśniowski Andrzéj, h. Prus pierwszy.
Włostowski Maciej, h. Ciołek.
Wodzicki Maciej, h. Leliwa.
Wodzicki Wawrzyniec, h. Leliwa.
Wodzicki Michał, h. Leliwa.
Wołodkowicz Teodor, h. Radwan..
Wołodźko Mikołaj, h. Kościesza.
Wołłowicz Wincenty, h. Bogorya.
Wolski Jan, h. Ogończyk.
Woronicz Andrzej Konstanty, h. Pawęża.
Wojciechowski Stanisław, h. Korab'.
Wojna Jan, h. Trąby.'
Wojniłłowicz Floryan, h. Syrokomla.
Wronowski Aleksander, h. Topór.
Wybranowski Marcin, h. Poray.
Wyszyński Stanisław, h. Trzywdar.

Wyżycki Jan, h. Osmoróg.
Wąsowicz Marcin, h. Łabędź.
Wąż Samuel, h. Ślepowron.
Węgleński Andrzej, h. Srzeniawa.
Zabiełło Samuel, h. Topór.
Żaboklicki Nikodem, h. Roch.
Zahorowski Jan, h. Ostoja.
Zakaszewski Stefan, h. Rawicz.
Zaklika Władysław, h. Topór.
Zakrzewski Jan, h. Jastrzębiec.
Zaleski Jan Stanisław, h. Chomąto.
Załuski Hieronim, h. Junosza.
Zamojski Marek, k. Jelita.
Zamojski Kazimierz, h. Jelita.
Zaranek Kazimierz, h. Korczak.
Zassowski Jan, h. Strzemię.
Zawisza Mikołaj, h. Zadora.
Zawisza Kazimierz, h. Łabędź.
Zbąski Jan, h. Nałęcz.
Zbrożek Jerzy, h. Poray.
Zenowicz-Deszpot Krzysztof, h. Zeno.
Zglinicki Wojciech, h. Prus drugi.
Zieliński Walenty, h. Świnka.
Zieliński Władysław, h. Ciołek.
Zielonka Paweł, h. Jastrzębiec.
Złotnicki Mikołaj, h. Nowina.
Zwierzchowski Zygmunt, h. Grzymała.

Żaba Antoni, h. Kościesza.
Żabicki Andrzéj, h. Prawdzic.
Żółtowski Wojciech, h. Ogończyk.
Żórawski Krzysztof, h. Trzaska.

Szyk bojowy

Wojsk Polskich i sprzymierzonych.

Liczba wojsk sprzymierzonych wynosiła razem podług wyrachowania Ulicha i Hormayra 84,800 ludzi: 38,700 piechoty, a 46,100 jazdy.

Szczegółowo:

Austryaków	27,000	ludzi,	70	dział
Sasów	11,400	„	30	„
Bawarów	11,300	„	26	„
Franków i t. p. . .	8,400	„	12	„
Polaków	26,600	„	30	„
Razem	84,700	„	168	„

Podług Wagnera zaś (str. 611 T. I.), który z papierów ks. lotaryńskiego pisał, daleko mniejsza była liczba; liczy on:

cesarskiéj jazdy	8,400
— piechoty . . .	8,000
Lubomirskiego jazdy . .	1,500
Kroatów . . .	600
Razem blisko	20,000

Z przeniesienia:	blisko	20,000
Polskiéj piechoty	. . . .	3,000
— jazdy	. . . . .	12,000 (*)
bawarskiéj jazdy	. . . .	3,000
— piechoty	. . .	7,000
Sasów niemal tyle, zatém	. . . . .	10,000
Szwabów, Franków itp.		9,000
Razem	. . . . . .	64,500

jak z rękopismów księcia lotaryńskiego wiernie wypisał; chociaż nieprzeczy, że inni podają do 90,000.

Do tego wojska przyczyniło się także nieco ochotnika.

Szujski oblicza samego koronnego wojska na 22 tysiące. (Ob. Dzieje Pol. IV, p. 86).

Dr. Franciszek Kluczycki w świeżo wydanem a z gruntowną znajomością rzeczy napisanem dziele o Wyprawie Wiedeńskiéj, podaje z Tek Naruszewicza następujący spis. Mówi on:

„Nie dociąga spis ten wprawdzie do liczby ogólnéj 36,000, skryptem ad archivum oznaczonéj, która-by z dwunastą tysięcy wojska Litewskiego przenosić nawet mogła liczbę 40u tysięcy traktem umówioną, jednakowoż wykazuje poważną liczbę 34,400 żołnierza płatnego, a zważywszy, że każdy Towarzysz prowadził za sobą luzaka, często i kilku, dodawszy do tego jeszcze ludzi artyleryi

*) *Nad tych, dokłada, więcéj w bitwie nawet nie było;* Załuski także pisze T. I. p. II. str. 829, iż wojska polskiego nie było nad 20,000 (non excessisse constat).

i pociągów, twierdzić nie bez podstawy można, że samo już Wojsko koronne na tę wojnę ruszone, do liczby traktatowéj dochodziło, a zresztą co najważniejsza, zadaniu swemu skutecznie odpowiedziało, i na tém dość. Owoż spis nasz wykazuje:

Usaryi	pod 35u	Chorągwiami,	koni	3,500
Pancernych	„ 91	„	„	10,960
Arkabuzeryi	„ 3	„	„	500
Jazdy lekkiéj	„ 34	„	„	2,860
Dragoni	8	Regimentów	„	3,440
			Razem koni	21.260
Piechoty w 37 Regim.			ludzi 12,620	
„ 4 chorągw. węg.			„ 520	13,140
			Ogółem wojska	34,400

Z tego na imię samego Króla, Królowéj, i Królewiczów służyło ludzi 3770; imiona innych właścicieli Chorągwi i Regimentów wymienić byłaby może rzecz ciekawa, lecz na teraz przydługa; z imion głośniejszych oprócz Hetmanów, i kilku Biskupów figurują w tym spisie czterech Lubomirskich, dwóch Czartoryskich, pięciu Potockich, po dwu Zamoyskich, Prażmowskich, Opaleńskich Cetnerów, Morsztynów, jeden Denhof, i jeden Sapieha (Mikołaj, jako Wda Bracławski do korony należący); ale są i inne, które choć nie tak głośne, miłe jednak i zacne i w naszych czasach mają w narodzie brzmienie, jak Gałęzowski, Cieszkowski, Bielowski. Wiemy téż zkąd innąd, że i artylerya koronna, pod wodzą zna-

komitego swego jenerała Kąckiego 30 dział polowych liczyła, i chwalebnie pod Wiedniem stanęła. W całe więc poważnéj liczbie, i w świetnym orszaku Starszyzny, wybrało się Wojsko Polskie na tę wyprawę.“

Szyk bojowy

Wojsk Polskich i sprzymierzonych.

(Podług Hormayra.)

Szyk pierwszy.

1. Polacy, 10 dyw. jen. hr. Donhoff, 4. batal. austr. jen. maj. hr. Gondola, 9. dywiz. jen. Münster i Biedziński. hetman koronny Jabłonowski, **Król Polski**.
2. Austryacy, 9. dywiz. feldm. Dünewald, książę Sachsenlauenburg, Bawarzy 7. dywiz. Arco, Preysing, Perusa, Schick, Frankoni 4. dywizyi feldm. Degenfeld. Bawarzy 5. batal. Frankoni 3. batal. Sasi 5. batal. książę Waldeck, feldm. Flemming. Wszyscy pod elektorem saskim.
3. Austryacy, 6. batal. Sasi 5. dywiz. feldm. Golz, feldm. książę Salm. Austryacy 10. dywiz. jen. kawaler Caprara, Herman Murgrabia Badeński, książę Lotaryński. — (23 batal. 54. dywiz.)

Szyk wtóry.

1. Polacy 4. batal. 6. dywiz. jen. Sieniawski i jen. artyl. Kącki.
2. Austryacy 3. batal. 8. dywiz. feldm. Rabatta jen. maj. Palfy. Bawarzy 5. dywiz. Frankoni 3. dywiz. feldm. murgrabia Bayreuth, jen. maj. Beauvrau.
3. Bawarzy, 4. batal. Frankoni 3. batal. jen. maj. Stejnau, Austryacy 6. batal. 7. dywiz. jen. maj. książę Weissenfels.
4. Sasi 4. dywiz. Austryacy 8. dywiz. feldm. hr. Leslie, książę Lubomirski. — (20 batal. 41. dywiz.)

Szyk trzeci.

1. Polacy 3. batal. 9. dywiz. chorąży koronny Leszczyński, jen. maj. Zozzia.
2. Austryacy 6. dywiz. jen. maj. Rumfeld, Bawarzy 1. batal. 3. dywiz. jen. maj. Trüngen. Obadwa pod feldm. Dünewald.
3. Bawarzy 3. batal. jen. maj. hr. Reuss. Sasi 2. batal. Austryacy 2. batal. obadwa pod jen. maj. Neutsch. Wszyscy pod feldm. L. B. Lejha.
4. Sasi 3. dywiz. Austryacy 7. dywiz. książę Ludwik Badeński i Eugen Sawojski, jen. maj. hr. Mercy i Taaffe. — (11. batal. 28 dywiz.)

(Szyk bojowy podług Ulicha wskazuje załączoaa przy końcu tego dzieła tablica).

Pewniejszą zaś wiadomość o szyku wojska polskiego w téj odsieczy można mieć, jak się

zdaje, z Załuskiego, który (na str. 844. w T. I. części II.) przytacza sprawozdanie przed sejmem z wyprawy wiedeńskiéj księcia Jabłonowskiego, hetmana w. k.*) — By tu jednak śród tylu niezgodnych podań przez moje tłómaczenie łacińskich godności lub inne jakiekolwiek przypadkowe pobłądzenie miasto wyjaśnienia, niepomnożyć jeszcze niezgodności, przytaczam własne Jabłonowskiego łacińskie wyrazy. — Mówi on w wyżéj rzeczoném miejscu: „Acies ita fuit instructa. Alam dextram Regni exercitus tenuit; in quo ego cum legionibus mea, principis Palatini Belzensis, Vexilliferi Regni, Excubitorum regni, Venatoris regni, Metatoris exercitus; omnes hi predicti cum legionibus in personis suis (patrz Kochowskiego), sed et Palatinus Pomeraniae, Castellani Cioviensis et Volhyniensis, Mareschalcus minor M. D. L. Referendarius Regni, Succamerarius Leopoliensis in legione mea cum suis vexillis, velut praesidio stetere. — In vicinia mei legio S. R. Mtis, pone eandem legio Palatini Volhyniensis Ducis campestris Regni cum iisdem legionibus in ordine aciei legiones Castellani Cracoviensis, Palatini Cracoviensis. — Levam vero alam a Danubio tenuit Mareschalcus minor Regni cum legione sua, cui addita tria Vaxillia cataphracta Palatini Plocensis Procancellarii Regni, Capitanei Szczuroviensis.“

*) Relatio a Comitiis Anni 1683. bienalium gestorum et laborum exercitus itp.

Najpewniejsze jednakowoż źródło szyku bojowego przywodzi p. Kluczycki w wyżéj (na str, 26) wzmiankowanéj rozprawie, gdyż podaje on Szyk bojowy „Ordre de la bataille“ ręką Króla Jana we francuzkim języku nakreślony, a który w tłómaczeniu polskiem brzmi jak następuje:

„Korpus, czyli batalia, składać się będzie z wojsk Cesarskich, do których dołączymy Regiment jazdy ImćP. Marszałka Nadwornego, i cztery lub pięć Chorągwi Usarskich, w miejsce których one nam dadzą Dragonów, albo raczéj Fusilierów. Korpus ten komenderowanym będzie przez p. Lotaryńskiego.

Skrzydło prawe zajmie Wojsko Polskie.

Na lewem będą Ichmć PP. Elektorowie, i dowodzić będą tem skrzydłem; którym my damy także kilka Chorągwi Usarzy, i naszéj jazdy Polskiéj, w miejsce któréj oni nam dadzą Fusilierów albo kilka Regimentów piechoty. Co do dział nastąpi podział; w razie gdyby PP. Elektorowie nie mieli ich dość, P. Lotaryński im ich doda. ImćP. Valdek stanie z wojskami Cesarstwa pomiędzy P. Lotaryńskim a PP. Elektorami, albo téż na samym końcu lewego skrzydła, z tem zadaniem, aby wyciągnąć się ku lewéj czyniąc półobrot i połączyć się z miastem obracając się plecami do Dunaju.

W szyku bojowym umieściliśmy w pierwszéj linii Piechotę samą z działami tylko, a bez jazdy, która niemniéj tuż blizko za nią ma następować; stało się to tylko z powodu przepraw,

ciasnych przejść, gęstw leśnych i gór, w których jazda mogłaby piechocie sprawiać zatrudnienie, gdyby z nią razem była pomięszaną; lecz skoro się wyjdzie na płaszczyznę, jazda, a przedewszystkiem Usarzy, wysuwając się przez odstępy uderzą pierwsi.

Gdybyśmy chcieli ustawić całe wojsko nasze we trzy linie, zajęło by to nam więcéj, niż półtory mili przestrzeni, co dla nas byłoby z korzyścią, i trzebaby przekroczyć małą rzeczkę Wiedenkę, która pozostać nam ma po stronie prawéj, dla tego uczynić trzeba cztery linie albo pięć, i jeszcze nadto znaczne oddziały rezerwy po za każdem ze skrzydeł, i za korpusem batalii.

Dla większego bezpieczeństwa piechoty od pierwszych zapędów jazdy Tureckiéj możnaby bardzo dobrze użyć tak zwanych Szpanische Raiter, tylko bardzo lekkich, aby je można było nieść bez zbytniéj mozoły, i za każdem przystanięciem ustawiać poprzed batalionami. A Dragoni z bardzo dobrym skutkiem mogliby użyć kolców żelaznych, tak zwanych Szweines feder dla zabezpieczenia się od zapędów jazdy Tureckiéj.“

Czcionkami E. Schmaedickiego w Poznaniu.

SZYK BOJOWY
WOJSK POLSKICH I SPRZYMIERZONYCH NA DNIU 12 WRZEŚNIA 1683. (Podług ULICHA.)

SZYK PIERWSZY.

(Lewe skrzydło).
Książę KAROL Lotaryński.
Murgrabia HERMAN Badeński,
Jenerał kawaleryi hr. CAPRARA.
Feldmarszałek LUDWIK Badeński, książę CROY.

- 10 szkadr. cesarskiéj jazdy.
- 5 szkadr. saskiéj jazdy.
- 6 batalion. cesarskiéj piechoty.

Elektor SASKI.
Feldmarszał. GOLZ.
Jenerał-mojor książę SACHSENWEISSENFELS.

- 5 batalion. saskiéj piechoty.

Elektor BAWARSKI i książę WALDEK.
Feldmarszał książę BAREUTH.
Jenerał-major MUENSTER i BANAU.

- 4 batalion. frankońsk. piechoty.
- 4 batalion. bawarskiéj piechoty.
- 4 szkadr. frankońsk. jazdy.
- 7 szkadr. bawarskiéj jazdy.

Jenerał jazdy książę SACHSENLAUENBURG.
Feldmar. DUENEWALD.

- 10 szkadr. cesarskiéj jazdy.

(Prawe skrzydło).
KRÓL Polski.
JABŁONOWSKI, SIENIAWSKI,
POTOCKI. ZAMOJSKI, DONHOFF.

- polska jazda.
- polska piechota.
- polska jazda.

SZYK DRUGI.

Jenerał artyleryi (Feldzeugm.) hrabia LESLIE.
Feldmarszałek książę LUBOMIRSKI.

- 8 szkadr. cesarskiéj jazdy.
- 4 szkadr. saskiéj jazdy.
- 5batalion. cesarskiéj piechoty.

Feldmarszałek FLEMMING.
Jen. maj. NEITSCHUETZ.

- 4 bataliony saskiéj piechoty.

Feldmarszałek L. bar. LEYHA.
Jenerał-major STEINAU, THUENGEN.

- 3 bataliony frankońsk. piechoty.
- 4 bataliony bawarskiéj piechoty.
- 3 szkadron. frankonsk. jazdy.
- 8 szkadron. bawarskiéj jazdy.

Feldmarszałek RABATTA.
Jenerał-major PALFY.

- 8 szkadron. cesarskiéj jazdy.

MALIGNI, SAPIEHA.
GORZYŃSKI, RZEWUSKI.

- polska jazda.
- polska piechota.
- polska jazda.

SZYK TRZECI.

Feldmarszałek książę SALM.
Jenerał-major MERCY, TAFF.

- 6 szkadron. cesarskiéj jazdy.
- 5 szkadron. saskiéj jazdy.
- 2 bataliony cesarskiéj piechoty.

Jen. maj. hr. TRAUTMANNSDORF..
Jen. maj. hr. REUSS.

- 2 bataliony saskiéj piechoty.

Feldm. L. B. DEGENFELD.
Jenerał-major RUMPEL.

- 3 bataliony bawarskiéj piechoty.
- 4 szkadron. bawarskiéj jazdy.

Jen. maj. GONDOLA.
BUTTLER.

- 6 szkadron. cesarskiéj jazdy.

LESZCZYŃSKI, BIEDZIŃSKI.
ŻABOKLICKI, KOŻUCHOWSKI.

- polska jazda.
- polska piechota.
- polska jazda.

HERBY RYCERSTWA POLSKIEGO.

Poweza.

Ślepowron

Wyszygoła.

Gozdawa.

Szeliga.

Rola.

Nowina.

Pomian.

Osorya.

Dołęga.

Przerowa.

Prawdzic.

Boncza.

Niesobia.

Prus II.

Ogończyk.

Jastrzębiec.

Leszczyc.

Łodzia.

Szembek.

Wieniawa.

Wczele

Nałącz niewiązany.

Korab.

Leliwa.

Brezа.

Trzaska.

Roch II.

Nałącz związany

Samson.

Wierusz.

Abdank

Junosza.

Szreniawa.

Grzymała

Lewart

Grabie.

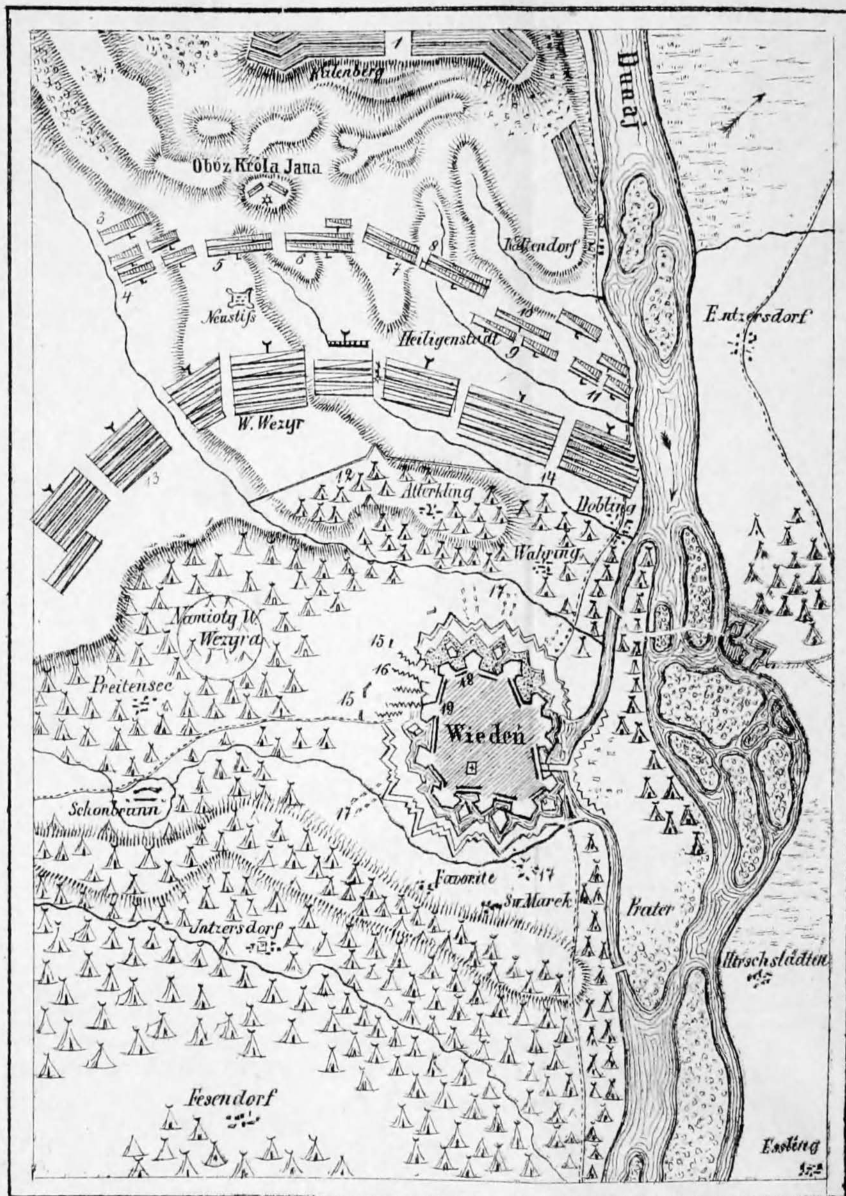

Oksza

Łada.

Zakł. lit. J. Szulca w Poznaniu.

Plan Bitwy pod Wiedniem

stoczonéj dnia 12 Września 1683 r.

Objaśnienia.

1. Położenie wojska polskiego i sprzymierzonego w nocy z dnia 11 na 12 Wrzesnia. — 2. Klasztor Kamedułów — **Wojsko Chrześcijańskie**: 3. Książę Lauenburg. — 4. Jabłonowski. — 5. Kątski. — 6. Sieniawski. — 7. Waldek. — 8. Degenfeld. — 9. Książę Lotaryński. — 10. Jerzy III. — 11. Lubomirski. — 12. Okopy Tureckie. — 13. Pasza Budy. — 14. Pasza Diarbakir. — 15. Baterye. — 16. Okopy. — 17. Bastion Lebla. — 19. Bastion koronny.

Nakładem Księgarni Katolickiéj w Poznaniu.